

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบผลการฝึกการสอนตนเอง การฝึก การพิจารณาข่าวสารและการฝึกทำกิจกรรมในเครื่องมือฝึกทักษะการฟังที่มีต่อทักษะการฟังข่าวสารเชิงอ้างอิงในเด็กอายุ 5 ปี โดยมีสมมติฐานในการวิจัยดังนี้

สมมติฐานที่ 1 เด็กที่ได้รับการฝึกการสอนตนเองจะมีทักษะการฟังข่าวสารเชิงอ้างอิงเพิ่มขึ้นมากกว่าเด็กที่ได้รับการฝึกการพิจารณาข่าวสาร และเด็กที่ได้รับการฝึกการพิจารณาข่าวสารจะมีทักษะการฟังข่าวสารเชิงอ้างอิงเพิ่มขึ้นมากกว่าเด็กที่ได้รับการฝึกทำกิจกรรมในเครื่องมือฝึกทักษะการฟัง ทั้งในระยะหลังทดลองและติดตามผล

จากการวิเคราะห์หาความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนที่ได้จากแบบทดสอบทักษะการฟังข่าวสารเชิงอ้างอิงในช่วงหลังทดลองและติดตามผลของเด็กที่ได้รับการฝึกการสอนตนเอง เด็กที่ได้รับการฝึกการพิจารณาข่าวสารและเด็กที่ได้รับการฝึกทำกิจกรรมในเครื่องมือฝึกทักษะการฟังตามตารางที่ 7 และ 8 พบว่า ในระยะหลังทดลอง เด็กที่ได้รับการฝึกการสอนตนเองจะมีทักษะการฟังข่าวสารเชิงอ้างอิงเพิ่มขึ้นมากกว่าเด็กที่ได้รับการฝึกการพิจารณาข่าวสาร และเด็กที่ได้รับการฝึกทำกิจกรรมในเครื่องมือฝึกทักษะการฟังอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเด็กที่ได้รับการฝึกการพิจารณาข่าวสารมีทักษะการฟังข่าวสารเชิงอ้างอิงเพิ่มขึ้นมากกว่าเด็กที่ได้รับการฝึกทำกิจกรรมในเครื่องมือฝึกทักษะการฟังอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนในระยะติดตามผล เด็กที่ได้รับการฝึกการสอนตนเองและเด็กที่ได้รับการฝึกการพิจารณาข่าวสารมีทักษะการฟังข่าวสารเชิงอ้างอิงเพิ่มขึ้นมากกว่าเด็กที่ได้รับการฝึกทำกิจกรรมในเครื่องมือฝึกทักษะการฟังอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 ตามลำดับ โดยเด็กที่ได้รับการฝึกการสอนตนเองจะมีทักษะการฟังข่าวสารเชิงอ้างอิงไม่แตกต่างกับเด็กที่ได้รับการฝึกการพิจารณาข่าวสารอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลที่ได้สนับสนุนสมมติฐานในบางส่วน ซึ่งสามารถอธิบายได้ดังนี้

เด็กที่ได้รับการฝึกทักษะการฟังจะได้ฝึกทักษะการพิจารณา
 ข่าวสารในเครื่องมือฝึกทักษะการฟังข่าวสารเชิงอ้างอิง โดยก่อนการฝึกผู้วิจัยจะบอกถึง
 รายละเอียดของกิจกรรมในเครื่องมือฝึก ๗ ที่เด็กจะต้องทำ โดยไม่ได้รับการบอกถึงวิธีการที่จะ
 ทักษะการพิจารณาข่าวสารในเครื่องมือฝึก ๗ ที่ถูกต้อง เด็กจึงไม่รู้ล่วงหน้าว่า ทุกข้อของการพิจารณา
 ข่าวสารในเครื่องมือฝึก ๗ ที่ให้หานั้น จะต้องใช้การเปรียบเทียบข่าวสารที่ได้รับกับภาพที่ละภาพ
 และแม้ว่าจะพบภาพแรกที่ตรงกับข่าวสารแล้วก็ยังไม่ควรเลือก จะต้องดูภาพให้ครบก่อนและตรวจสอบ
 ให้ดีก่อนจึงจะตอบว่ามีจำนวนกี่ภาพและมีภาพใดบ้าง ดังนั้นเด็กในกลุ่มนี้จึงต้องทักษะการพิจารณา
 ในเครื่องมือฝึกโดยไม่มีทิศทางที่แน่นอน จะต้องทดลองทำงานฝึกโดยใช้วิธีการของตนเองก่อน
 แล้วคอยดูผลจากการให้ข้อมูลย้อนกลับจากผู้วิจัยที่จะบอกเด็กว่า ทำได้ถูกต้อง (ไม่ถูกต้อง) เพราะ
 รูปที่มี... มีทั้งหมด...รูป คือ รูปที่... (และ...) พร้อมทั้งการให้การเสริมแรงเมื่อทำ
 ถูกต้องโดยการชมเชยจากผู้วิจัยและให้เด็กชมตนเอง ถ้าเด็กพบว่าตนเองทำผิด ก็จะต้องหาวิธีการ
 ใหม่มาซึ่งจนกว่าจะถูก และจะต้องลองใช้วิธีการนั้นซ้ำ ๆ จนกว่าจะแน่ใจว่ามันช่วยให้เลือก
 คำตอบได้ถูกต้องจริง ๆ ดังนั้นการเรียนรู้ด้วยวิธีนี้อาจช่วยให้มีความสามารถที่เพิ่มขึ้นได้ แต่ต้อง
 ฝึกทักษะการพิจารณาข่าวสารให้มากพอที่เด็กจะเกิดทักษะ จึงต้องใช้เวลานานในการฝึกนานเมื่อเทียบกับ
 เด็กที่ได้รับการฝึกการพิจารณาข่าวสาร ซึ่งในกลุ่มนี้จะต่างกับกลุ่มที่ได้รับการฝึกทักษะการ
 ในเครื่องมือฝึกทักษะการฟัง คือ จะได้อุদ্ดับแบบ (ผู้ฝึก) แสดงการพิจารณาข่าวสารในเครื่องมือ
 ฝึกทักษะการฟังข่าวสารเชิงอ้างอิง ไปพร้อมกับการอธิบายถึงวิธีการพิจารณาข่าวสารที่ถูกต้อง ไปทีละ
 ขั้นตอนอย่างชัดเจน การเสนอตัวแบบที่เป็นชีวิตจริงนั้นมีข้อดีตรงที่สามารถเพิ่มเติมหรือปรับปรุง
 พฤติกรรมเพื่อให้การแสดงพฤติกรรมชัดเจนหรือเหมาะสมกับสภาพการณ์มากยิ่งขึ้น และผู้สังเกต
 ยังได้มีปฏิสัมพันธ์กับตัวแบบ ซึ่งจะช่วยให้ตัวแบบเน้นจุดสำคัญของพฤติกรรมบางจุดเป็นพิเศษอันจะ
 ทำให้การเลียนแบบพฤติกรรมทำได้ดีกว่าการเสนอตัวแบบที่ผู้สังเกตที่ไม่มีโอกาสมีปฏิสัมพันธ์กับ
 ตัวแบบ (ดาร์วอร์ธ ตีะบินดา, 2527: 15) นอกจากนี้การให้ตัวแบบที่เป็นผู้ใหญ่ก็อาจจะ
 ทำให้เด็กให้ความสนใจและพยายามเลียนแบบพฤติกรรมหรือทักษะการฟังทุกอย่างตามตัวแบบมากกว่า
 เมื่อให้ตัวแบบที่เป็นเด็ก เพราะเด็กเชื่อว่าผู้ใหญ่เป็นผู้มีความรู้และความชำนาญ ผ่านประสบการณ์
 มาก ทำให้สามารถทักษะการฟังหรือแสดงพฤติกรรมได้ถูกต้องและเหมาะสม (Sonnenschein,
 1984: 929-935) ดังนั้นเด็กที่ได้รับการฝึกการพิจารณาข่าวสารด้วยตัวแบบที่เป็นผู้ใหญ่จึงมีการ
 เรียนรู้ได้เร็วและถูกต้องกว่าเด็กที่ได้รับการฝึกทักษะการฟังในเครื่องมือฝึกทักษะการฟัง ส่งผล
 ทำให้ทักษะการฟังข่าวสารเชิงอ้างอิงเพิ่มขึ้นมากกว่า (Asarnow and Meichenbaum, 1979:

1173-1177; Cosgrove and Patterson, 1977: 557-564, 1978: 513-516; Ironsmith and Whitehurst, 1978: 546-554; Reid, 1990: 317-328) ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ Bruner (1978) and Vygotsky (1978, cited by Reid, 1992: 457) ที่ว่า เด็กที่ได้รับการชี้แนะเกี่ยวกับวิธีการที่ต้องใช้ในงาน จะทำให้เกิดทักษะงานนั้นได้เร็วกว่าเด็กที่ไม่ได้รับการชี้แนะ แต่ถึงแม้ว่าทักษะการฟังข่าวสารเชิงอ้างอิงของเด็กที่ได้รับการฝึกการพิจารณาข่าวสารจะมีการเพิ่มขึ้น ก็ยังพบว่าการเพิ่มขึ้นน้อยกว่าเด็กที่ได้รับการฝึกการสอนตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ที่เป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะเด็กก่อนวัยเรียนเป็นเด็กที่มีสมาธิสั้น สนใจสิ่งต่าง ๆ ได้ไม่นาน ดัดสินใจโดยไม่พิจารณาให้ถี่ถ้วน และเวลาที่รับข้อมูลเข้าไป เด็กจะไม่สามารถทำความเข้าใจดีเท่าที่เก็บมาได้ไม่นาน (Schiamberg, 1988: 381-383) ดังนั้นในขณะที่เด็กดูตัวแบบ เด็กอาจจะจับประเด็นสำคัญที่ตัวแบบแสดงออกมาได้น้อยหรืออาจจะจับประเด็นได้เฉพาะในส่วนที่ไม่สำคัญที่จะใช้ในงาน และอาจจะจำวิธีการที่ตัวแบบแสดงได้ในช่วงสั้น มีผลทำให้การนำไปใช้ จึงได้ผลไม่เต็มที่ (Denney, 1972: 810-823; Whitehurst, 1976: 473-419) ดังนั้น การฝึกการสอนตนเองหลังจากได้ดูตัวแบบจึงเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยให้การฝึกมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เนื่องจากการสอนตนเองนั้นเป็นการใช้คำพูดสอนตนเองเพื่อกระตุ้นเตือนให้เกิดความคิดรวบไบบนขณะที่แสดงพฤติกรรม (Martin, 1988: 400) โดยคำพูดที่ใช้จะมีรายละเอียดและมีความเฉพาะในงาน (Kendall and Wilcox, 1980: 80-91) และมีความพูดเพื่อเสริมแรงตนเอง (Meichenbaum and Goodman, 1971: 115-126) งานที่เด็กจะใช้คำพูดสอนตนเองได้ถูกต้อง เด็กก็ต้องฝึกโดยเริ่มจากผู้ฝึกแสดงการพูดสอนตนเองถึงขั้นตอนการพิจารณาข่าวสารในเครื่องมือฝึก ๆ ด้วยเสียงอันดังในขณะที่เด็กทำการพิจารณาข่าวสารตามคำพูดไปด้วย หลังจากนั้นให้เด็กฝึกซ้อมการสอนตนเองโดยเริ่มจากการใช้การสอนตนเองด้วยการพูดเสียงดังให้ผู้ฝึกได้ยิน จากนั้นพูดเป็นเสียงกระซิบ จนกระทั่งพูดคนเดียว ในขั้นการฝึกที่ให้เด็กใช้คำพูดสอนตนเองด้วยเสียงอันดังเป็นช่วงที่สำคัญ เพราะจากการวิจัยของ Camp (1975, cited by Meichenbaum, 1977: 29) กล่าวว่า เด็กก่อนวัยเรียนมักจะเปล่งคำพูดออกมาในขณะที่ทำกิจกรรม แต่ผลของการทำกิจกรรมไม่บรรลุตามเป้าหมาย ซึ่งเป็นผลจากคำพูดที่เปล่งออกมานั้นไม่สามารถกำกับพฤติกรรมในการทำกิจกรรมมาได้ ดังนั้นในช่วงที่ให้เด็กสอนตนเองด้วยเสียงอันดังนี้ ผู้ฝึกจะสามารถตรวจแก้คำพูดสอนตนเองและพฤติกรรมขณะที่ทำกิจกรรมให้ถูกต้องเหมาะสมกับคำพูดสอนตนเองได้ ทำให้เด็กได้จดจำแต่สิ่งที่ถูกที่ควรในการนำไปใช้ นอกจากนี้ในช่วงการฝึกใช้คำพูดสอนตนเองด้วยเสียงอันดังนี้ จะต้อง

มีการสอนตนเองไปพร้อมกับการทำกิจกรรมมาได้จริง หลังจากนั้นจะค่อยฝึกการสอนตนเองด้วยเสียง กระซิบ จนกระทั่งสอนตนเองภายนอกต่อไป ดังที่พบในงานวิจัยของ Luria (1959) and Palkes et al. (1972, cited by Meichenbaum, 1977: 25, 37) ที่ว่า เด็กที่ยังใช้ การสอนตนเองภายนอกได้ยังไม่ดีพอที่จะเปลี่ยนไปใช้การสอนตนเองภายนอก จะทำให้ผลการฝึกไม่มี ประสิทธิภาพได้ ดังนั้นงานการวิจัยครั้งนี้ จะสอนให้เด็กใช้คำพูดสอนตนเองภายนอกซ้ำ ๆ และ ตรวจแก้จนถูกต้องก่อนที่จะสอนตนเองในขั้นต่อไป อีกทั้งการฝึกการสอนตนเองซ้ำ ๆ จะทำให้เด็ก สามารถสอนตนเองตามขั้นตอนได้อย่างอัตโนมัติได้อีกด้วย (Meichenbaum and Cameron, 1974: 267) ดังนั้นเมื่อเด็กต้องทำกิจกรรมที่คล้ายคลึงกันหลังการฝึก จึงพบว่า เด็กทำได้ดีกว่า กลุ่มที่ได้สั่ง เกิดรูปแบบแสดงการพิจารณาข่าวสารที่ถูกต้อง แต่ไม่มีการฝึกการสอนตนเอง ผล การวิจัยส่วนนี้ตรงกับงานวิจัยของ Bender (1976: 347-354) ที่พบว่ารูปแบบที่สอนวิธีการ ร่วมกับการฝึกการสอนตนเองจะส่งเสริมให้เด็กเกิดการกำกับความหุนหันของตนเองได้มากกว่า รูปแบบที่สอนวิธีการโดยไม่มีการฝึกการสอนตนเอง และการกำกับตนเองจะมีมากขึ้นเมื่อการสอน ตนเองที่ได้กำข้มีวิธีการที่บอกขั้นตอนการทำกิจกรรมอย่างชัดเจนมากกว่าการสอนตนเองที่ไม่มี รายละเอียดขั้นตอนการทำกิจกรรม และงานวิจัยของ Meichenbaum and Goodman (1971: 115-126) ที่พบว่า การฝึกใช้คำพูดสอนตนเองจะช่วยลดความหุนหันในเด็กได้มากกว่าการฝึกโดย ใช้รูปแบบและการฝึกทำกิจกรรมในเครื่องมือฝึก นอกจากนี้ ยังมีงานวิจัยของ Palkes et al. (1968: 817-826) ซึ่งพบว่า การฝึกใช้คำพูดสอนตนเองจะช่วยเพิ่มความสามารถใน Psychometric Test มากกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับการฝึก รวมทั้งงานวิจัยของ Reid (1992: 447-461) ที่พบว่า การฝึกการสอนตนเองทั้งที่ใช้คำพูดที่เป็นคำถามและบอกเล่าจะช่วยเพิ่มทักษะ การฟังข่าวสารเชิงอ้างอิงได้มากกว่าการฝึกทำกิจกรรมในเครื่องมือฝึกทักษะการฟัง

ส่วนในระยะติดตามผลนั้น พบว่า เด็กที่ได้รับการฝึกการสอนตนเองและเด็กที่ได้รับการ ฝึกการพิจารณาข่าวสารมีทักษะการฟังข่าวสารเชิงอ้างอิงเพิ่มขึ้นมากกว่าเด็กที่ได้รับการฝึก ทำกิจกรรมในเครื่องมือฝึกทักษะการฟังอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 ตามลำดับ (จากตารางที่ 8) ซึ่งผลดังกล่าวมีลักษณะที่คล้ายกับกับระยะหลังทดลอง แต่แตกต่างกันตรงที่ว่า เด็กที่ได้รับการฝึกการสอนตนเองมีทักษะการฟังข่าวสารเชิงอ้างอิงไม่แตกต่างกับเด็กที่ได้รับการฝึก การพิจารณาข่าวสารอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อาจเป็นเพราะว่าเด็กทั้งสองกลุ่ม คือ กลุ่มที่ได้รับการฝึกการสอนตนเองและกลุ่มที่ได้รับการฝึกการพิจารณาข่าวสาร จะได้ดูตัวแบบ (ผู้ฝึก)

แสดงการพิจารณาข่าวสารในเครื่องมือฝึกทักษะการฟังข่าวสารเชิงอ้างอิงไปพร้อมกับการอธิบายถึงวิธีการพิจารณาข่าวสารที่ถูกต้องไปทีละขั้นตอนอย่างชัดเจน ก่อนที่เด็กจะได้ทดลองทำการศึกษาพิจารณาข่าวสารในเครื่องมือฝึก ๗ ตามตัวแบบ เพียงแต่ว่าเด็กในกลุ่มที่ได้รับการฝึกการสอนตนเอง จะได้รับการฝึกขั้นตอนการสอนตนเองด้วย ซึ่งขั้นตอนดังกล่าวจะเริ่มจากการที่ผู้ฝึกแสดงการพูดสอนตนเองถึงขั้นตอนทำการศึกษาข่าวสารในเครื่องมือฝึก ๗ ด้วยเสียงอันดัง ในขณะที่เด็กทำการศึกษาข่าวสารตามคำพูดไปด้วย หลังจากนั้นให้เด็กพูดสอนตนเองด้วยเสียงอันดังจนกว่าคำพูดนั้นจะถูกต้องและสามารถเข้ากับพฤติกรรมขณะที่ทำการศึกษาได้เหมาะสมกับคำพูดสอนตนเอง จึงจะเปลี่ยนเป็นคำพูดสอนตนเองด้วยเสียงกระซิบ และภายในงานที่สุด ทำให้คำพูดสอนตนเองของเด็กในกลุ่มนี้ได้รับการแก้ไข จนมีความครบถ้วนและถูกต้องในการนำไปใช้ ซึ่งต่างกับกลุ่มที่ได้รับการฝึกการศึกษาข่าวสาร คือ คำพูดสอนตนเองของเด็กในกลุ่มนี้จะไม่ได้รับการแก้ไขจากผู้ฝึก เนื่องจากหลังจากที่ได้ศึกษารูปแบบแล้ว เด็กก็จะทำการศึกษาพิจารณาข่าวสารในเครื่องมือฝึก ๗ โดยไม่มีขั้นตอนการฝึกการสอนตนเอง ดังนั้นจึงไม่มีขั้นตอนการสอนตนเองด้วยเสียงอันดังที่จะทำให้ผู้ฝึกได้ทำการตรวจแก้คำพูดสอนตนเองของเด็ก มีผลทำให้คำพูดที่เด็กเก็บมาจากตัวแบบอาจจะไม่ถูกต้องหรือครบถ้วนเพียงพอในการนำมาใช้กับตนเองในขณะที่ทำกิจกรรม (Denney, 1972: 810-823; Whitehurst, 1976: 473- 419) ดังนั้น จึงพบว่าหลังการฝึก 1 วัน เด็กในกลุ่มที่ได้รับการฝึกการสอนตนเองมีทักษะการฟังข่าวสารเชิงอ้างอิงเพิ่มขึ้นมากกว่าเด็กในกลุ่มที่ได้รับการฝึกการศึกษาข่าวสาร แต่ในช่วงเวลาหลังฝึก 1 วันจนถึงก่อนการทดสอบในระยะติดตามผล (2 สัปดาห์) เด็กอาจได้นำเอาคำพูดที่ขั้นตอนการสอนตนเองที่ได้จากการดูตัวแบบและวิธีการพิจารณาข่าวสารที่ได้รับจากการฝึกไปทดลองใช้หรือเด็กอาจจะได้รับการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการฝึกในชีวิตประจำวัน ดังนั้น เมื่อทำการทดสอบในระยะติดตามผล จึงพบว่าเด็กในกลุ่มที่ได้รับการฝึกการศึกษาข่าวสารมีทักษะการฟังข่าวสารเชิงอ้างอิงเพิ่มขึ้นจากระยะก่อนทดลองไม่แตกต่างกับเด็กในกลุ่มที่ได้รับการฝึกการสอนตนเอง

ดังนั้น ผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่าการฝึกการสอนตนเองมีประสิทธิภาพในการเพิ่มทักษะการฟังข่าวสารเชิงอ้างอิงสูงกว่าการฝึกการศึกษาข่าวสาร และการฝึกการศึกษาข่าวสารช่วยเพิ่มทักษะดังกล่าวสูงกว่าการฝึกทำกิจกรรมในเครื่องมือฝึกทักษะการฟังภายหลังการฝึก 1 วัน แต่เมื่อเวลาผ่านไปอีก 2 สัปดาห์ การฝึกการสอนตนเองและการฝึกการศึกษาข่าวสารมีทักษะการฟังข่าวสารเชิงอ้างอิงเพิ่มขึ้นไม่แตกต่างกัน โดยทั้งสองวิธีฝึกยังคงมีส่วนช่วย

เพิ่มทักษะดังกล่าวสูงกว่าการฝึกทํากิจกรรมนําเครื่องมือฝึกทักษะการฟัง

สมมติฐานที่ 2 เด็กทุกกลุ่มจะมีทักษะการฟังข่าวสารที่ให้ข้อมูลเพียงพอมากกว่าทักษะการฟังข่าวสารที่ให้ข้อมูลคลุมเครือทั้งหมด และมีทักษะการฟังที่ให้ข่าวสารคลุมเครือทั้งหมดมากกว่าทักษะการฟังข่าวสารคลุมเครือบางส่วนทั้งในระยะก่อนการทดลอง หลังทดลอง และติดตามผล

จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทาง แบบวัดซ้ำสองตัวแปร การวิเคราะห์ผลหลักอย่างง่ายและทดสอบความแตกต่างรายคู่ของค่าเฉลี่ยของคะแนนที่ได้จากแบบทดสอบทักษะการฟังข่าวสารเชิงอ้างอิงในส่วนของข่าวสารที่ให้ข้อมูลเพียงพอ ข่าวสารที่ให้ข้อมูลคลุมเครือบางส่วน และข่าวสารที่ให้ข้อมูลคลุมเครือทั้งหมด ในระยะก่อนทดลอง หลังทดลองและติดตามผลของแต่ละกลุ่มฝึก ตามตารางที่ 9 ถึง 23 และแผนภูมิที่ 2 ถึง 4 พบว่า

ในระยะก่อนทดลอง เด็กทุกกลุ่มมีทักษะการฟังข่าวสารที่ให้ข้อมูลเพียงพอมากกว่าทักษะการฟังข่าวสารที่ให้ข้อมูลคลุมเครือบางส่วน และทักษะการฟังข่าวสารที่ให้ข้อมูลคลุมเครือทั้งหมดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01 ตามลำดับ และมีทักษะการฟังข่าวสารที่ให้ข้อมูลคลุมเครือบางส่วนมากกว่าทักษะการฟังข่าวสารที่ให้ข้อมูลคลุมเครือทั้งหมดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (จากตารางที่ 14, 17 และ 21)

ส่วนในระยะหลังทดลอง พบว่า เด็กในกลุ่มที่ได้รับการฝึกการสอนตนเองและเด็กในกลุ่มที่ได้รับการฝึกการพิจารณาข่าวสารมีทักษะการฟังข่าวสารในแต่ละประเภทของข่าวสารไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (จากตารางที่ 13 และ 16) สำหรับเด็กในกลุ่มที่ได้รับการฝึกทํากิจกรรมนําเครื่องมือฝึกทักษะการฟังมีทักษะการฟังข่าวสารที่ให้ข้อมูลเพียงพอมากกว่าทักษะการฟังข่าวสารที่ให้ข้อมูลคลุมเครือทั้งหมด แต่ไม่แตกต่างกับทักษะการฟังข่าวสารที่ให้ข้อมูลคลุมเครือบางส่วนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนทักษะการฟังข่าวสารที่ให้ข้อมูลคลุมเครือบางส่วนไม่แตกต่างกับทักษะการฟังข่าวสารที่ให้ข้อมูลคลุมเครือทั้งหมดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (จากตารางที่ 22)

ในระยะติดตามผล เด็กในกลุ่มที่ได้รับการฝึกการสอนตนเองมีทักษะการฟังข่าวสาร
ในแต่ละประเภทของข่าวสารไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (จากตารางที่ 13)
ส่วนเด็กในกลุ่มที่ได้รับการฝึกการพิจารณาข่าวสารมีทักษะการฟังข่าวสารที่ให้ข้อมูลเพียงพอมากกว่า
ทักษะการฟังข่าวสารที่ให้ข้อมูลคลุมเครือทั้งหมด แต่ไม่แตกต่างกับทักษะการฟังข่าวสารที่ให้ข้อมูล
คลุมเครือบางส่วนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และไม่พบความแตกต่างระหว่างทักษะ
การฟังข่าวสารที่ให้ข้อมูลคลุมเครือบางส่วนกับทักษะการฟังข่าวสารที่ให้ข้อมูลคลุมเครือทั้งหมด
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (จากตารางที่ 18) สำหรับเด็กในกลุ่มที่ได้รับการฝึก
ทำกิจกรรมในเครื่องมือฝึกทักษะการฟังมีทักษะการฟังข่าวสารที่ให้ข้อมูลเพียงพอมากกว่าทักษะ
การฟังข่าวสารที่ให้ข้อมูลคลุมเครือบางส่วน และทักษะการฟังข่าวสารที่ให้ข้อมูลคลุมเครือทั้งหมด
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01 ตามลำดับ และไม่พบความแตกต่างระหว่างทักษะ
การฟังข่าวสารที่ให้ข้อมูลคลุมเครือบางส่วนกับทักษะการฟังข่าวสารที่ให้ข้อมูลคลุมเครือทั้งหมด
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (จากตารางที่ 23)

ผลที่ได้แสดงให้เห็นว่า ในระยะก่อนทดลอง ข่าวสารแต่ละประเภทมีผลต่อทักษะการฟัง
ข่าวสารเชิงอ้างอิง ส่วนในระยะหลังทดลองและติดตามผล ทักษะดังกล่าวยังขึ้นอยู่กับฝึกแต่ละ
วิธีด้วย ซึ่งสามารถอธิบายรายละเอียดได้ดังนี้

ทักษะการฟังข่าวสารเชิงอ้างอิงในงานวิจัยครั้งนี้ จะเน้นทักษะการฟังข่าวสารเชิงอ้างอิง
ในด้านการประเมินคุณภาพของข่าวสาร ซึ่งหมายถึง ความสามารถของผู้ฟังในการทำความเข้าใจ
สาระสำคัญของข่าวสารที่ได้รับ (The Comprehensive Monitoring Rule) แล้วทำการ
พิจารณาข่าวสารกับสิ่งอ้างอิงและสิ่งที่ไม่อ้างอิงที่อยู่ร่วมกัน เพื่อดูว่าสิ่งที่ตรงกับข้อมูลในข่าวสารนั้น
มีเพียงสิ่งเดียว ซึ่งแสดงว่าผู้พูดให้ข้อมูลที่เพียงพอในการแยกความแตกต่างของสิ่งอ้างอิง
ออกจากสิ่งที่ไม่ได้อ้างอิง (The Difference Rule) หรือมีหลายสิ่งที่ตรงกับข้อมูลในข่าวสาร
ซึ่งหมายถึงข่าวสารนั้นคลุมเครือหรือให้ข้อมูลไม่เพียงพอในการแยกความแตกต่างของสิ่งอ้างอิง
ออกจากสิ่งที่ไม่ได้อ้างอิง (Ironsmith and Whitehurst, 1978: 546-554) ดังนั้น
จะเห็นได้ว่า การที่จะมีทักษะการฟังข่าวสารเชิงอ้างอิงในด้านการประเมินคุณภาพของข่าวสารที่ดี
ได้นั้น ผู้ฟังจะต้องมีทักษะหรือความสามารถสักข้อยานหลาย ๆ ด้านดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น
มารวมกัน ถ้าขาดด้านใดด้านหนึ่งหรือไม่สามารถนำส่วนที่มีอยู่มาใช้ได้ ก็จะทำให้ทักษะการฟัง

ข่าวสารเชิงอ้างอิงดังกล่าวลงได้ ดังเช่นงานวิจัยครั้งนี้ที่พบว่า กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นเด็กก่อนวัยเรียนมีทักษะการฟังข่าวสารเชิงอ้างอิงในแต่ละประเภทที่แตกต่างกันและสาเหตุที่ทําให้เกิดความแตกต่าง สามารถอธิบายได้ดังนี้

ในระยะก่อนทดลอง พบว่า เด็กทุกกลุ่มมีทักษะการฟังข่าวสารที่ให้ข้อมูลเพียงพอมากกว่าทักษะการฟังข่าวสารที่ให้ข้อมูลคลุมเครือบางส่วนและทักษะการฟังข่าวสารที่ให้ข้อมูลคลุมเครือทั้งหมด (จากตารางที่ 14, 17 และ 21) ที่เป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่าในชีวิตประจำวันของเด็กก่อนวัยเรียนมักจะได้รับข่าวสารที่ให้ข้อมูลเพียงพอในการแยกความแตกต่างของสิ่งอ้างอิงออกจากสิ่งที่ไม่ได้อ้างอิงเสมอ (Ackerman, 1981: 1229; Dickson, 1981: 185) เด็กจึงมีความเชื่อว่าผู้พูดทุกคนจะต้องให้ข่าวสารที่เพียงพอแก่เขา (Robinson and Robinson, 1983: 81-96) ดังนั้นเมื่อได้รับข่าวสารที่ให้ข้อมูลคลุมเครือจึงตอบสนองเช่นเดียวกับข่าวสารที่ให้ข้อมูลเพียงพอ โดยไม่พิจารณาว่าข่าวสารที่ได้รับตรงกับภาพอื่น ๆ ได้มากกว่า 1 ภาพหรือไม่ หรืออาจเป็นเพราะว่าข่าวสารที่ให้ข้อมูลเพียงพอเป็นข่าวสารที่ให้ข้อมูลที่สามารถทําให้แยกความแตกต่างของสิ่งอ้างอิง (เป็นภาพ 1 ภาพที่สมมติว่าเด็กงานอีกห้องหนึ่งได้เลือกไว้) ออกจากสิ่งที่ไม่ได้อ้างอิงได้ (เป็นภาพ 2 ภาพที่เลือกที่มีความคล้ายคลึงกับภาพแรกที่ได้เลือกไว้) มีผลทําให้เลือกภาพได้เพียง 1 ภาพ ดังนั้นโอกาสที่เด็กจะหาข่าวสารประเภทนี้ได้ถูกต้องจึงมีมากกว่าข่าวสารที่ให้ข้อมูลที่ชี้ภาพได้มากกว่าหนึ่งภาพ เพราะถ้าพบว่าภาพใดภาพหนึ่งจับคู่ได้กับข่าวสารก็สามารถตอบได้เลย โดยไม่จำเป็นต้องทําการเปรียบเทียบข่าวสารกับทุกภาพ ต่างกับข่าวสารที่ให้ข้อมูลคลุมเครือทั้งที่คลุมเครือบางส่วนและคลุมเครือทั้งหมด (ซึ่งเป็นข่าวสารที่ให้ข้อมูลไม่เพียงพอในการแยกความแตกต่างของสิ่งอ้างอิงออกจากสิ่งที่ไม่ได้อ้างอิง ทําให้เลือกภาพได้มากกว่าหนึ่งภาพ) ที่จะต้องทําการเปรียบเทียบข่าวสารกับภาพต่อไป แม้ว่าจะพบว่ามีภาพที่ตรงกับข่าวสารแล้วหนึ่งภาพก็ตาม ดังนั้น จึงพบว่าเด็กก่อนวัยเรียนที่มักจะเลือกภาพ ๆ แรกที่เด็กพบว่าตรงกับข่าวสารที่ได้รับโดยไม่พิจารณาภาพอื่น ๆ ให้ดีก่อน (Asher, 1976: 24-32; Asher and Parke, 1975: 67-75; Bearison and Levey, 1977: 716-720; Dickson, 1981: 143-166; Robinson and Robinson, 1976: 328-333) จึงมีทักษะการฟังข่าวสารที่ให้ข้อมูลเพียงพอมากกว่าทักษะการฟังข่าวสารที่ให้ข้อมูลคลุมเครือทั้งข้อมูลที่คลุมเครือบางส่วนและข้อมูลคลุมเครือทั้งหมด ซึ่งผลดังกล่าวนี้ตรงกับงานวิจัยในประเทศ (Ackerman, 1981: 1224-1230; Markman, 1977: 986-992; Meissner, 1978: 18-

23; Robinson and Robinson, 1976: 328-333, 1977: 156-161)

นอกจากนี้ เมื่อเปรียบเทียบทักษะการฟังข่าวสารในระหว่างข่าวสารที่ให้ข้อมูลคลุมเครือ บางส่วนและคลุมเครือทั้งหมด พบว่า เด็กทุกกลุ่มมีทักษะการฟังข่าวสารที่ให้ข้อมูลคลุมเครือบางส่วน มากกว่าทักษะการฟังข่าวสารที่ให้ข้อมูลคลุมเครือทั้งหมด ซึ่งต่างกับงานวิจัยในประเทศที่พบว่า เด็กก่อนวัยเรียนจะมีทักษะการฟังข่าวสารที่ให้ข้อมูลคลุมเครือทั้งหมดมากกว่าทักษะการฟังข่าวสาร ที่ให้ข้อมูลคลุมเครือบางส่วน (Ackerman, 1981: 1224-1230; Markman, 1977: 986-992; Meissner, 1978: 18-23; Robinson and Robinson, 1976: 328-333, 1977: 156-161) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่างานการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการประเมินทักษะการฟังข่าวสาร เชิงอ้างอิง โดยให้เด็กตอบว่าข่าวสารที่ได้รับนั้น ท้าให้เลือกภาพได้กี่ภาพและเป็นภาพใดบ้าง ดังนั้นงานการที่จะทำการพิจารณาข่าวสารที่ให้ข้อมูลคลุมเครือบางส่วน (เป็นข่าวสารที่ให้ข้อมูล ไม่เพียงพอในการแยกความแตกต่างของสิ่งอ้างอิงออกจากสิ่งที่ไม่ได้อ้างอิง ท้าให้เลือกภาพได้ 2 ภาพจาก 3 ภาพ) ได้ถูกต้องนั้น เด็กก็เพียงแต่ค้นพบว่า มีภาพที่ตรงกับข่าวสารที่ได้รับ 2 ภาพ โดยอาจจะยังดูไม่ครบ 3 ภาพก็ได้ ซึ่งต่างกับข่าวสารที่ให้ข้อมูลคลุมเครือทั้งหมด (เป็นข่าวสาร ที่ให้ข้อมูลไม่เพียงพอหรือมีความคลุมเครือมากกว่าข่าวสารที่ให้ข้อมูลคลุมเครือบางส่วน เพราะ ท้าให้เลือกภาพได้ทั้งหมด คือ 3 ภาพ) ที่เด็กจะต้องดูภาพให้ครบทุกภาพก่อน จึงจะมีโอกาสตอบได้ ถูกต้อง ดังนั้นงานการวิจัยครั้งนี้จึงพบว่า เด็กทุกกลุ่มมีทักษะการฟังข่าวสารที่ให้ข้อมูลคลุมเครือ บางส่วนมากกว่าทักษะการฟังข่าวสารที่ให้ข้อมูลคลุมเครือทั้งหมด ส่วนงานวิจัยในประเทศ จะทำการประเมินทักษะการฟังข่าวสารเชิงอ้างอิง โดยการให้เด็กตอบเพียงว่าข่าวสารที่ได้รับนั้น ท้าให้เลือกได้เพียง 1 ภาพหรือเลือกได้มากกว่า 1 ภาพ ดังนั้นเมื่อเด็กพบข่าวสารที่ให้ข้อมูล คลุมเครือบางส่วน (เป็นข่าวสารที่ท้าให้เลือกภาพได้ 2 ภาพจาก 3 ภาพ) เด็กอาจจะต้อง ทำการพิจารณาข่าวสารให้ครบทั้งหมดก่อน จึงจะตอบคำถามได้ถูกต้อง ซึ่งต่างกับข่าวสารที่ให้ ข้อมูลคลุมเครือทั้งหมด (เป็นข่าวสารที่ท้าให้เลือกภาพได้ทั้งหมด คือ 3 ภาพ) ที่เด็กเพียงแต่ดู ภาพใดก่อนหลังก็ได้เพียง 2 ภาพ ไม่จำเป็นต้องดูให้ครบ 3 ภาพก็สามารถตอบได้ว่าข่าวสาร ที่ให้ท้าให้เลือกได้มากกว่า 1 ภาพ ดังนั้น งานวิจัยในประเทศ จึงพบว่า เด็กที่มีสมาธิสั้น ดัดสินข่าวสารโดยไม่พิจารณาให้ถี่ถ้วนอย่าง เช่นเด็กก่อนวัยเรียนจึงมักจะหาข่าวสารที่ให้ข้อมูล คลุมเครือทั้งหมดได้ดีกว่าข่าวสารที่ให้ข้อมูลคลุมเครือบางส่วน

จากผลที่ได้ในระลอกทดลอง จะเห็นได้ว่าเด็กก่อนวัยเรียนยังมีทักษะการฟังข่าวสารเชิงอ้างอิงในทั้งสามประเภทของข่าวสารยังไม่ดีนัก ซึ่งอาจเป็นเพราะว่าขาดทักษะหรือความสามารถสลับย่อยที่ประกอบขึ้นเป็นทักษะการฟังข่าวสารเชิงอ้างอิง หรือเด็กอาจมีทักษะดังกล่าวแล้ว แต่ไม่รู้จักนำมาใช้ ดังนั้น เมื่อทำการฝึกงานสามวิธีฝึก ซึ่งได้แก่ การฝึกการสอนตนเอง การฝึกการพิจารณาข่าวสาร และการฝึกทำกิจกรรมในเครื่องมือฝึกทักษะการฟัง จึงมีผลต่อทักษะการฟังข่าวสารเชิงอ้างอิงในทั้งสามประเภทของข่าวสารในระลอกหลังทดลองและติดตามผล ดังต่อไปนี้

เด็กในกลุ่มที่ได้รับการฝึกการสอนตนเอง เป็นกลุ่มที่ได้รับการฝึกโดยให้เด็กดูตัวแบบ (ผู้ฝึก) แสดงการพิจารณาข่าวสารในเครื่องมือฝึกทักษะการฟังข่าวสารเชิงอ้างอิงไปพร้อมกับการอธิบายถึงวิธีการพิจารณาข่าวสารที่ถูกต้องทีละขั้นอย่างชัดเจน โดยนำเสนอทั้งประเภทของข่าวสารที่ให้ข้อมูลเพียงพอ ข่าวสารที่ให้ข้อมูลคลุมเครือบางส่วน และข่าวสารที่ให้ข้อมูลคลุมเครือทั้งหมด แล้วให้เด็กทำการพิจารณาข่าวสารในเครื่องมือฝึก ๆ ที่ประกอบด้วยข่าวสารทั้งสามประเภท โดยทำการสอนตนเองไปด้วย ตั้งแต่ผู้ฝึกเป็นผู้พูด ต่อจากนั้นให้เด็กพูดสอนตนเองด้วยเสียงอันดังไปสู่การสอนตนเองด้วยเสียงกระซิบและพูดสอนตนเองภายในใจจนที่สุด หลังจากนั้นผู้ฝึกจะให้ข้อมูลป้อนกลับเกี่ยวกับความถูกต้องหรือผิดพลาดจากการพิจารณาข่าวสารในเครื่องมือฝึก ๆ และให้การเสริมแรงด้วยคำพูด พร้อมทั้งให้เด็กเสริมแรงตนเองด้วยคำพูด เมื่อทำขั้นตอนการฝึกและทำการพิจารณาข่าวสารในเครื่องมือฝึก ๆ ได้ถูกต้อง ซึ่งหลังการฝึกด้วยขั้นตอนดังกล่าวพบว่าเด็กมีทักษะการฟังข่าวสารเชิงอ้างอิงในแต่ละประเภทของข่าวสารไม่แตกต่างกัน ทั้งในระลอกหลังทดลองและติดตามผล แสดงให้เห็นว่า การฝึกเช่นนี้ทำให้เด็กโดยเฉพาะในเด็กก่อนวัยเรียนที่มักพบว่าเด็กจะขาดการเอาใจใส่ในการฟัง (Dickson, 1981: 85-92) และมักจะเลือกสิ่งแรกที่เด็กเห็นว่าตรงกับข้อมูลในข่าวสาร โดยไม่พิจารณาทุกสิ่งที้อาจจะเป็นสิ่งอ้างอิงได้กับข้อมูลในข่าวสารให้ที่เกี่ยวเสียก่อน (Asher, 1976: 24-32; Asher and Parke, 1975: 64-75; Bearison and Levey, 1977: 716-720; Dickson, 1981: 143-166; Robinson and Robinson, 1976: 328-333) จะสามารถมีทักษะการฟังข่าวสารเชิงอ้างอิงได้ดีขึ้นทุกประเภท ทั้งนี้เพราะการใช้คำพูดสอนตนเองในขณะที่ทำการพิจารณาข่าวสารนั้น จะมีผลทำให้เด็กเกิดความตั้งใจฟัง ใช้ความคิดเพื่อทำความเข้าใจกับข่าวสารที่ได้รับและทำการพิจารณาข่าวสารกับภาพที่ละภาพอย่างมีลำดับขั้นตอนด้วยความละเอียดรอบคอบยิ่งขึ้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้ ทำให้

เด็กสามารถทำการพิจารณาข่าวสารทั้งสามประเภทได้ดีและไม่แตกต่างกันและจากการวิจัยยังพบว่า ผลนี้ยังคงอยู่นานถึง 2 สัปดาห์หลังการฝึก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Reid (1992: 447-461) ที่ทำการทดสอบภายหลังการฝึก 1 วันและ 3 วัน พบว่า เด็กอนุบาลและชั้นประถมปีที่ 2 ที่ได้รับการฝึกการสอนตนเองทั้งในรูปแบบคำพูดที่เป็นบอกเล่าและคำถามจะมีความสามารถในการพิจารณาข่าวสารที่ให้ข้อมูลคลุมเครือบางส่วนไม่แตกต่างกับความสามารถในการพิจารณาข่าวสารที่ให้ข้อมูลคลุมเครือทั้งหมด (ส่วนความสามารถในการพิจารณาข่าวสารที่ให้ข้อมูลเพียงพอ ผู้วิจัยงานเรื่องดังกล่าวไม่ได้นำมาวิเคราะห์ร่วมด้วย) และงานวิจัยของ Pratt and Bates (1982: 30-42) ที่ทำการทดสอบภายหลังการฝึก 1 วันและ 2 สัปดาห์ พบว่า เด็กอนุบาลที่ได้รับการฝึกการสอนตนเองให้ถามคำถามเมื่อได้รับข่าวสารที่คลุมเครือและเด็กที่ได้รับการฝึกการสอนตนเองถึงวิธีการพิจารณาข่าวสารและถามคำถามเมื่อได้รับข่าวสารที่ให้ข้อมูลไม่เพียงพอเพิ่มเติมจะมีความผิดพลาดในการพิจารณาข่าวสารและขอข้อมูลเพิ่มเติมภายหลังได้รับข่าวสารทั้งข่าวสารที่ให้ข้อมูลเพียงพอ ข่าวสารที่ให้ข้อมูลคลุมเครือบางส่วนและข่าวสารที่ให้ข้อมูลคลุมเครือทั้งหมดน้อยลง

ส่วนเด็กในกลุ่มที่ได้รับการฝึกการพิจารณาข่าวสาร พบว่า มีทักษะการฟังข่าวสารในแต่ละประเภทของข่าวสารไม่แตกต่างกันในระยะหลังทดลอง ซึ่งคล้ายกับเด็กในกลุ่มที่ได้รับการฝึกการสอนตนเอง แต่ทั้งสองกลุ่มจะมีผลการทดลองแตกต่างกันระยะติดตามผล คือ เด็กในกลุ่มที่ได้รับการฝึกการพิจารณาข่าวสารจะมีทักษะการฟังข่าวสารที่ให้ข้อมูลเพียงพอมากกว่าทักษะการฟังข่าวสารที่ให้ข้อมูลคลุมเครือทั้งหมด แต่ไม่แตกต่างกับทักษะการฟังข่าวสารที่ให้ข้อมูลคลุมเครือบางส่วน และไม่พบความแตกต่างระหว่างทักษะการฟังข่าวสารที่ให้ข้อมูลคลุมเครือบางส่วนกับทักษะการฟังข่าวสารที่ให้ข้อมูลคลุมเครือทั้งหมด ที่เป็นเช่นนี้เป็นเพราะว่า กลุ่มที่ได้รับการฝึกการพิจารณาข่าวสารจะมีการฝึกคล้ายกับการฝึกการสอนตนเอง ยกเว้นเด็กจะไม่ได้ทำการฝึกขั้นตอนการฝึกโดยการฝึกสอนตนเองตั้งแต่ผู้ฝึกเป็นผู้พูด ต่อจากนั้นให้เด็กพูดสอนตนเองด้วยเสียงดังจนกระทั่งภายในใจ แสดงให้เห็นว่า การดูตัวแบบ การฝึกทำการพิจารณาข่าวสารในเครื่องมือฝึกทักษะการฟังข่าวสารเชิงอ้างอิง การได้รับข้อมูลย้อนกลับและการเสริมแรงจะมีผลทำให้หลังการฝึกเด็กมีทักษะการฟังข่าวสารทั้งสามประเภทได้ดีและไม่แตกต่างกัน แต่ผลที่ได้นี้พบว่ามีส่วนที่ยังคงอยู่และบางส่วนที่เปลี่ยนแปลงไป ภายหลังการฝึก 2 สัปดาห์ ที่เป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่าเด็กในวัยนี้มีสมาธิสั้น สนใจสิ่งเกิดตัวแบบได้ไม่นานและไม่เป็นระบบ (Schiamberg, 1988: 381-388) หรืออาจเป็นเพราะว่าในขณะที่เด็กสังเกตตัวแบบเด็กจะ

พยายามที่จะจดจำคำพูดของตัวแบบให้ได้ทั้งหมด โดยไม่คิดตามไปด้วยหรือไม่ได้นำมาใช้โดยหาความเข้าใจถึงวิธีการที่ดี (Ironsmith and Whitehurst, 1978: 552-553) หรือเด็กไม่มีการสอนตนเองที่เกิดขึ้นด้วยตัวของเด็กเอง มีแต่การพูดกับตนเองที่ไม่สามารถกับความคิดและพฤติกรรมของตนเองได้ ดังนั้นเมื่อเวลาผ่านไปวิธีการที่เด็กจดจำโดยไม่ได้นำมาใช้ก็อาจจะลืมเลือน ประกอบกับเด็กไม่มีการพูดสอนตนเองที่เกิดขึ้นด้วยตัวของเด็กเองที่จะนำมาใช้ในการควบคุมพฤติกรรมการตัดสินใจในการพิจารณาข่าวสารที่เกิดโดยไม่พิจารณาให้ถี่ถ้วน จึงทำให้ความสามารถในการพิจารณาข่าวสารที่ให้ข้อมูลคลุมเครือทั้งหมดที่เคหาได้ดี ไม่แตกต่างกับข่าวสารที่ให้ข้อมูลเพียงพอและข่าวสารที่ให้ข้อมูลคลุมเครือบางส่วนในระยะหลังทดลอง เปลี่ยนเป็นหาได้ดีน้อยกว่าข่าวสารที่ให้ข้อมูลเพียงพอ ส่วนผลที่ยังคงอยู่ คือ ความสามารถในการพิจารณาข่าวสารที่ให้ข้อมูลคลุมเครือทั้งหมดยังคงไม่แตกต่างกับข่าวสารที่ให้ข้อมูลคลุมเครือบางส่วนในระยะติดตามผล ซึ่งสอดคล้องกับบางส่วนของงานวิจัยของ Cosgrove and Patterson (1978: 513-516) ที่ทำการทดสอบภายหลังการฝึก 1 วันและ 2-3 วัน พบว่า เด็กในกลุ่มที่ได้รับการฝึกที่เน้นความสำคัญของการถามคำถามเมื่อได้รับข่าวสารที่ให้ข้อมูลคลุมเครือ เด็กในกลุ่มที่ได้รับการฝึกโดยวิธีตัวแบบ (ผู้ใหญ่) จากเทปบันทึกภาพแสดงการถามผู้พูดเมื่อได้รับข่าวสารที่ให้ข้อมูลคลุมเครือ ทำให้สามารถเลือกสิ่งอ้างอิงได้ถูกต้องทุกครั้ง และเด็กในกลุ่มที่ได้รับการฝึกโดยเน้นให้เด็กเห็นความสำคัญของการถามคำถามร่วมกับการใช้ตัวแบบ (ผู้ใหญ่) จากเทปบันทึกภาพแสดงการถามผู้พูดเมื่อได้รับข่าวสารที่ให้ข้อมูลคลุมเครือ มีความสามารถเลือกสิ่งอ้างอิงได้ถูกต้องทุกครั้งและมีความสามารถในการพิจารณาข่าวสารและถามคำถามได้อย่างเหมาะสม เมื่อได้รับข่าวสารที่ให้ข้อมูลเพียงพอ ข่าวสารที่ให้ข้อมูลบางส่วนและข่าวสารที่ไม่ให้ข้อมูลได้ดีขึ้นเมื่อเทียบกับก่อนการฝึก และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Ironsmith and Whitehurst (1978: 546-554) ที่ทำการทดสอบภายหลังการฝึกกับเด็กอนุบาลและชั้นประถมปีที่ 2 ที่ได้รับการฝึกโดย 3 แบบ คือ แบบแรกจะเป็นการฝึกโดยวิธีตัวแบบ (ผู้ใหญ่) ทาหน้าที่เป็นผู้ฟังแสดงการถามคำถามที่ไม่ได้บอกถึงข้อมูลที่ตนเองต้องการเพิ่มเติมจากผู้พูด เมื่อได้รับข่าวสารที่ให้ข้อมูลคลุมเครือ แบบที่สองเป็นการฝึกโดยวิธีตัวแบบ (ผู้ใหญ่) แสดงการถามคำถามที่ชี้เฉพาะข้อมูลที่ตนเองต้องการ และแบบที่สามเป็นการฝึกโดยวิธีตัวแบบ (ผู้ใหญ่) แสดงการพิจารณาข่าวสารและถามคำถามที่ชี้เฉพาะข้อมูลที่ตนเองต้องการ พบว่า เด็กที่ได้รับการฝึกทั้งสามแบบจะมีความสามารถในการพิจารณาข่าวสารทั้งข่าวสารที่ให้ข้อมูลเพียงพอและคลุมเครือได้ดีขึ้นเมื่อเทียบกับก่อนการฝึก นอกจากนี้ยังพบว่า เด็กที่ได้ดูตัวแบบที่ถามคำถามเฉพาะและเด็กที่ได้ดูตัวแบบที่แสดงวิธีการพิจารณา

ข่าวสารและคำถามเฉพาะจะมีการถามคำถามที่ชี้เฉพาะข้อมูลที่ตนเองต้องการได้ดีขึ้น
เมื่อเทียบกับก่อนการฝึก

สำหรับเด็กในกลุ่มที่ได้รับการฝึกทำกิจกรรมบนเครื่องมือฝึกทักษะการฟัง มีทักษะการฟัง
ข่าวสารที่ให้ข้อมูลเพียงพอมากกว่าทักษะการฟังข่าวสารที่ให้ข้อมูลคลุมเครือทั้งหมด แต่ไม่แตกต่าง
กับทักษะการฟังข่าวสารที่ให้ข้อมูลคลุมเครือบางส่วน และมีทักษะการฟังข่าวสารที่ให้ข้อมูลคลุมเครือ
บางส่วนไม่แตกต่างกับทักษะการฟังข่าวสารที่ให้ข้อมูลคลุมเครือทั้งหมดในระยะหลังทดลอง (จาก
ตารางที่ 22 และ 23) ผลที่ได้เป็นเพราะว่าเด็กในกลุ่มนี้จะได้รับการฝึกทำการศึกษาข่าวสาร
บนเครื่องมือฝึกทักษะการฟังข่าวสารเชิงอ้างอิง หลังจากนั้นผู้ฝึกจะให้ข้อมูลย้อนกลับถึงความ
ถูกต้องหรือผิดพลาดจากการพิจารณาข่าวสารและให้การเสริมแรงด้วยคำพูด พร้อมทั้งให้เด็ก
เสริมแรงตนเองเมื่อทำการพิจารณาข่าวสารบนเครื่องมือฝึก ๆ ได้ถูกต้อง ดังนั้นการฝึกด้วย
วิธีนี้ เด็กจึงไม่ได้รู้ถึงวิธีการพิจารณาข่าวสารตามลำดับขั้นตอนที่ถูกต้องจากตัวแบบก่อนการฝึกและ
ไม่ได้รับการเรียนรู้ในการใช้คำพูดที่จะช่วยกับความคิดของตนเองจากขั้นตอนการฝึกการสอน
ตนเอง ทำให้เด็กยังคงมีการพิจารณาข่าวสารอย่างไม่มีที่ถ่วง จึงยังคงเลือกภาพแรกที่เด็กเห็นว่า
ตรงกับข้อมูลในข่าวสาร ทำให้คะแนนจากการประเมินข่าวสารที่ให้ข้อมูลเพียงพอสูงสุด แต่
เนื่องจากการฝึกที่เพียงพอจึงทำให้เด็กสามารถที่จะเพิ่มความสามารถในการพิจารณาข่าวสารกับ
ภาพได้มากขึ้น มีผลทำให้มีคะแนนจากการประเมินข่าวสารที่ให้ข้อมูลคลุมเครือบางส่วนไม่แตกต่าง
กับคะแนนที่ได้จากการฟังข่าวสารที่ให้ข้อมูลเพียงพอ โดยยังคงมีคะแนนที่ได้จากการประเมิน
ข่าวสารที่ให้ข้อมูลคลุมเครือทั้งหมดต่ำที่สุด ส่วนในระยะติดตามผล พบว่า มีทักษะการฟังข่าวสาร
ที่ให้ข้อมูลเพียงพอมากกว่าทักษะการฟังข่าวสารที่ให้ข้อมูลคลุมเครือบางส่วนและทักษะการฟัง
ข่าวสารที่ให้ข้อมูลคลุมเครือทั้งหมด โดยไม่พบความแตกต่างระหว่างทักษะการฟังข่าวสารที่ให้
ข้อมูลคลุมเครือบางส่วนกับทักษะการฟังข่าวสารที่ให้ข้อมูลคลุมเครือทั้งหมด ซึ่งอาจเป็นผลมาจาก
เด็กในกลุ่มนี้จะได้รับการฝึกทำการศึกษาข่าวสารบนเครื่องมือฝึกทักษะการฟังข่าวสารเชิงอ้างอิงโดย
ไม่ได้รู้ถึงวิธีการพิจารณาข่าวสารที่ถูกต้องก่อน แต่จะเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยดูจากข้อมูลย้อนกลับ
ที่ได้รับจากผู้วิจัย ซึ่งวิธีการที่เด็กนำมาใช้นั้นอาจจะถูกหรือผิด เด็กจะต้องทำการพิจารณาและ
เลือกใช้เอง ดังนั้น กว่าจะรู้วิธีที่หนึ่และใช้ให้ได้ผล อาจจะเป็นช่วงหลัง ๆ ของ
การฝึกหรืออาจจะไม่รู้เลยก็ได้ ในตลอดการฝึกหาวิธีการที่ได้จากการเรียนรู้ด้วยวิธีนี้จึงคงอยู่
ได้ไม่นาน ร่วมกับเด็กยังคงมีการพิจารณาข่าวสารโดยไม่ได้คิดห้ที่ถ่วงจึงทำให้ผลที่ได้กลับไป

คล้ายกับก่อนทดลอง แตกต่างกันเพียงมีทักษะการฟังข่าวสารที่ให้ข้อมูลคลุมเครือบางส่วนไม่แตกต่างกับทักษะข่าวสารที่ให้ข้อมูลคลุมเครือทั้งหมด ซึ่งอาจเป็นเพราะว่าเด็กเริ่มเรียนรู้บ้างว่าการประเมินข่าวสารให้ได้ผลดี จะต้องทำการเปรียบเทียบข่าวสารกับภาพทุกภาพ แต่ยังขาดการสอนตนเองที่จะกำกับวิธีการที่มีอยู่บ้างให้ทำหน้าที่อย่างดีที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Pratt and Bates (1982: 30-42) ที่ทำการทดสอบภายหลังการฝึก 1 วันและ 2 สัปดาห์ พบว่าเด็กอนุบาลที่ได้รับการฝึกทบทวนเครื่องมือฝึกและได้รับข้อมูลป้อนกลับว่าทำถูกต้องหรือไม่ ยังคงทำการพิจารณาข่าวสารทั้งข่าวสารที่ให้ข้อมูลเพียงพอ ข่าวสารที่ให้ข้อมูลคลุมเครือบางส่วน และข่าวสารที่ให้ข้อมูลคลุมเครือทั้งหมดได้ไม่ดี และงานวิจัยของ Ironsmith and Whitehurst (1978: 546-554) ที่ทำการทดสอบภายหลัง พบว่า เด็กอนุบาลและชั้นประถมปีที่ 2 ที่ได้รับการฝึกทบทวนเครื่องมือฝึกโดยไม่ได้ดูตัวแบบยังคงทำการพิจารณาข่าวสารที่ให้ข้อมูลเพียงพอ และข่าวสารที่ให้ข้อมูลคลุมเครือได้ไม่ดี แต่ความสามารถในการพิจารณาข่าวสารที่ให้ข้อมูลเพียงพอจะมีมากกว่าความสามารถในการพิจารณาข่าวสารที่ให้ข้อมูลคลุมเครือ

ดังนั้นจากผลการวิจัยและการอภิปรายผลในสมมติฐานข้อ 1 แสดงให้เห็นว่า การฝึกการสอนตนเองมีประสิทธิภาพสูงในการที่จะช่วยให้เด็กก่อนวัยเรียนมีการเปรียบเทียบข่าวสารกับภาพได้ดีกว่าขึ้น หากให้มีความสามารถประเมินข่าวสารได้ดีทั้งสามประเภทและผลนี้ยังคงอยู่ถึง 2 สัปดาห์ ส่วนการฝึกการพิจารณาข่าวสารนั้นจะช่วยให้เด็กทำการประเมินข่าวสารทั้งสามประเภทได้ดีเช่นกัน แต่ผลนั้นคงอยู่บางส่วนเมื่อทดสอบหลังฝึก 2 สัปดาห์ สำหรับการฝึกทบทวนเครื่องมือฝึกทักษะการฟังนั้น จะเพิ่มความสามารถในการประเมินข่าวสารคลุมเครือได้บ้างแต่ยังไม่ดีนัก ทั้งในระยะหลังทดลองและติดตามผล

สมมติฐานที่ 3 เด็กที่ได้รับการฝึกการสอนตนเอง และเด็กที่ได้รับการสอนเกี่ยวกับการพิจารณาข่าวสารจะมีทักษะการฟังข่าวสารเชิงอ้างอิงเพิ่มขึ้น ทั้งในระยะหลังทดลองและติดตามผล ส่วนเด็กที่ได้รับการฝึกทบทวนเครื่องมือฝึกทักษะการฟังจะมีทักษะการฟังข่าวสารเชิงอ้างอิงไม่แตกต่างกันในระยะก่อนทดลอง หลังทดลองและติดตามผล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ตามตารางที่ 4, 5 และ 6 พบว่า ผลที่ได้เป็นไปตาม

สมมติฐานบางส่วน คือ เด็กที่ได้รับการฝึกการสอนตนเองและ เด็กที่ได้รับการฝึกการพิจารณาข่าวสาร มีทักษะการฟังข่าวสารเชิงอ้างอิงเพิ่มขึ้น ทั้งในระยะหลังทดลองและติดตามผล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และไม่เป็นไปตามสมมติฐานบางส่วน คือ เด็กที่ได้รับการฝึกทำกิจกรรมในเครื่องมือฝึกทักษะการฟังก็มีทักษะการฟังข่าวสารเชิงอ้างอิงเพิ่มขึ้น ทั้งในระยะหลังทดลองและติดตามผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เช่นกัน ซึ่งสามารถอธิบายได้ดังนี้

วิธีการฝึกการสอนตนเองนั้นจะเป็นการฝึกที่ผู้ฝึกเป็นตัวแทนแสดงการพิจารณาข่าวสารในเครื่องมือฝึกทักษะการฟังข่าวสารเชิงอ้างอิงโดยทำการสอนตนเองไปพร้อมด้วย แล้วให้เด็กทำตามขั้นตอนการฝึกการสอนตนเอง หลังจากนั้นผู้ฝึกจะให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับความถูกต้องหรือผิดพลาดจากการพิจารณาข่าวสารในเครื่องมือฝึก ๆ และให้การเสริมแรงด้วยคำพูด พร้อมทั้งให้เด็กเสริมแรงตนเองด้วยคำพูดเมื่อทำตามขั้นตอนการฝึกและทำการพิจารณาข่าวสารในเครื่องมือฝึก ๆ ได้ถูกต้อง ส่วนวิธีการฝึกที่ได้รับการฝึกการพิจารณาข่าวสารจะได้รับวิธีการฝึกที่คล้ายกับการฝึกการสอนตนเอง ยกเว้นเด็กจะไม่ได้ทำขั้นตอนการฝึกการสอนตนเอง สำหรับวิธีการฝึกทำกิจกรรมในเครื่องมือฝึกทักษะการฟัง เด็กจะได้รับการฝึกทำการพิจารณาข่าวสารในเครื่องมือฝึกทักษะการฟังข่าวสารเชิงอ้างอิง หลังจากนั้นผู้ฝึกจะให้ข้อมูลย้อนกลับถึงความถูกต้องหรือผิดพลาดจากการพิจารณาข่าวสารและให้การเสริมแรงด้วยคำพูด พร้อมทั้งให้เด็กเสริมแรงตนเองเมื่อทำการพิจารณาข่าวสารได้ถูกต้อง ดังนั้นตัวแปรที่ทั้งสามกลุ่มได้รับเช่นเดียวกัน ซึ่งเป็นตัวแปรพื้นฐานที่มีส่วนสำคัญในการเพิ่มทักษะการฟังข่าวสารเชิงอ้างอิงให้เกิดขึ้นในเด็ก ทั้งสามวิธีฝึกมีอยู่ 3 ตัวแปร คือ การฝึกทำการพิจารณาข่าวสารในเครื่องมือฝึกทักษะ การฟังข่าวสารเชิงอ้างอิง การได้รับข้อมูลย้อนกลับ การเสริมแรงด้วยคำพูดจากผู้ฝึกและการเสริมแรงตนเอง

การที่การฝึกทำการพิจารณาข่าวสารในเครื่องมือมีส่วนในการเพิ่มทักษะการฟังข่าวสารเชิงอ้างอิง เป็นเพราะว่า เครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนั้นมีการเรียงลำดับจากงานที่ง่ายไปถึงงานที่ยาก คือ ๑. ขั้นต้นเครื่องมือฝึกจะประกอบด้วย 2 ภาพ/ชุด และเริ่มโดยให้ข่าวสารที่บอกความแตกต่างระหว่างภาพ 1 ลักษณะ แล้วเปลี่ยนเป็น 2 ลักษณะ หลังจากนั้นเครื่องมือฝึกก็จะเปลี่ยนเป็น 3 ภาพ/ชุด โดยให้ข่าวสารที่บอกความแตกต่างระหว่างภาพเป็น 2 ลักษณะ นอกจากนี้ยังเรียงลำดับเครื่องมือชุดที่ง่ายไปชุดที่ยากโดยดูจากค่าความยากง่ายด้วย ผลจากเรียง

ลำดับเครื่องมือ เช่นนี้จะทำให้เด็กได้เริ่มทำงานง่ายช่วยให้เด็กมีโอกาสที่จะประสบผลสำเร็จ
 เกิดกำลังใจจนการฝึกและได้รับประสบการณ์ที่ดี (อรพินทร์ อนุชคณะตระกูล, 2528: 28;
 Meichenbaum, 1975: 384-385; Meichenbaum and Goodman, 1971: 115-126)
 อีกทั้ง เนื้อหาของการฝึกในครั้งนี้ที่ไม่ซับซ้อนและยากเกินความสามารถของเด็ก (Billings and
 Wasik, 1985: 66) รวมถึงการจัดจำนวนครั้งให้เหมาะกับทักษะที่ฝึกและจัดช่วงการฝึกได้
 เหมาะสมกับช่วงอายุของเด็กก่อนวัยเรียน ก็อาจช่วยให้เด็กเรียนรู้ทักษะที่ได้รับการฝึกได้ดีขึ้น
 ดังนั้นจึงพบว่า เด็กทุกคนที่ได้รับการฝึกด้วยเครื่องมือที่ฝึกทักษะการฟังข่าวสารเชิงอ้างอิง
 จำนวนครั้งและเวลาที่กำหนดในครั้งนี้ จึงมีทักษะการฟังข่าวสารเชิงอ้างอิงเพิ่มขึ้น

นอกจากนี้ ยังมีตัวแปรที่ทั้งสามกลุ่มได้รับเช่นเดียวกันและอาจมีส่วนช่วยเพิ่มทักษะการฟัง
 ข่าวสารเชิงอ้างอิง ก็คือ การเสริมแรง ซึ่งการเสริมแรงที่ให้การวิจัยครั้งนี้ได้แก่ การให้ข้อมูล
 บอกลับ โดยผู้ฝึกจะบอกเด็กว่า ทำได้ถูกต้อง เพราะรูปที่มี..... มีทั้งหมด...รูป คือ รูปที่...
 (และ...) เมื่อเด็กเลือกภาพได้ตรงกับข่าวสารที่ได้รับ และจะบอกเด็กว่า ทำไม่ถูกเพราะรูป
 ที่มี..... มีทั้งหมด...รูป คือ รูปที่... (และ...) ซึ่งการให้ข้อมูลบอกลับเช่นนี้จะดีกว่า
 การบอกเด็กเพียงว่า เด็กทำถูกหรือไม่ถูกโดยไม่อธิบายรายละเอียด (Dickson, 1981: 136;
 Sonnenschein and Whitehurst, 1983, 1984, cited by Whitehurst and
 Sonnenschein, 1985: 37) เพราะจะทำให้เด็กรู้ว่าสิ่งที่ตนกระทำได้ผลอย่างไร จะต้อง
 ทำอย่างไรจึงจะถูกต้องตรงตามความต้องการของผู้ให้การเสริมแรง ทำให้เป็นแรงเสริมที่จะทำ
 กิจกรรมที่ตนรู้ว่า จะได้รับการเสริมแรงต่อไป (Kazdin, 1980: 139-142) นอกจากนี้เด็กยังได้
 รับแรงจูงใจจากการเสริมแรงด้วยคำพูดจากผู้ฝึกและการเสริมแรงจากตนเองหลังจากทำการ
 พิจารณาข่าวสารในเครื่องมือฝึก ๆ ได้ถูกต้องไปพร้อมด้วย จึงทำให้เด็กทั้งสามกลุ่มที่ได้รับ
 การเสริมแรงด้วยวิธีนี้ เพิ่มความพยายามในการที่จะทำการพิจารณาข่าวสารในเครื่องมือฝึก ๆ
 ให้ถูกต้องยิ่งขึ้น ทำให้การฝึกได้ผลดี ส่งผลให้มีการเพิ่มขึ้นของทักษะการฟังข่าวสารเชิงอ้างอิง
 หลังการฝึก (Meichenbaum and Goodman, 1971: 124)

นอกจากนี้การที่พบว่า ทั้งสามวิธีการฝึกมีผลในการช่วยเพิ่มทักษะการฟังข่าวสาร
 เชิงอ้างอิงนั้น อาจเป็นเพราะเด็กอายุ 5 ปี มีทักษะการฟังข่าวสารเชิงอ้างอิงในด้านการประเมิน
 คุณภาพของข่าวสารอยู่แล้ว แต่ไม่สามารถจะนำไปใช้ได้ (Dickson, 1981: 127-171)

ดังนั้นการฝึกโดยให้เด็กทำการพิจารณาข่าวสารในเครื่องมือฝึกซ้ำ ๆ กัน และการให้ข้อมูลย้อนกลับถึงข้อถูกและผิดที่จะต้องเลือกร่วมกับการเสริมแรง จึงช่วยสนับสนุนให้เด็กนำความสามารถที่มีอยู่ออกมาใช้ ทว่าให้เด็กทั้ง 3 กลุ่มมีทักษะการฟังข่าวสารเชิงอ้างอิงเพิ่มขึ้น แต่ก็มีข้อสังเกตที่พบในการฝึกครั้งนี้ ก็คือ มีเด็ก 1 คนในกลุ่มที่ได้รับการฝึกทำกิจกรรมบนเครื่องมือฝึกทักษะการฟังมีคะแนนในระยะหลังทดลองลดลงจากระยะก่อนทดลอง และมีเด็ก 2 คนในกลุ่มเดียวกันมีคะแนนในระยะหลังทดลองเท่ากับระยะก่อนทดลอง (จากภาคผนวก ข) แสดงให้เห็นว่าเด็ก 3 คนนี้อาจจะขาดทักษะการฟังข่าวสารเชิงอ้างอิงในด้านการประเมินคุณภาพของข่าวสาร (Dickson, 1981: 85-92) ดังนั้นจึงต้องการการฝึกที่ผู้ฝึกจะต้องเน้นหรือแสดงตัวแบบที่แสดงความสำคัญของความสามารถนี้ หรืออาจเป็นไปได้ว่า เด็กอาจจะขาดการเอาใจใส่ในเรื่องการฟัง (Dickson, 1981: 85-92) หรือไม่มีความสามารถในการทำความเข้าใจในสาระสำคัญของข่าวสารที่ได้รับ หรืออาจจะยังไม่สามารถเตือนตนเองให้สนใจในกิจกรรมให้มาก และไม่เลือกภาพแรกๆ ที่เห็นว่ามันตรงกับข่าวสารที่ได้รับโดยไม่พิจารณาให้ดีก่อน (Asher, 1976: 24-32; Asher and Parke, 1975: 64-75; Bearison and Levey, 1977: 716-720; Dickson, 1981: 143-166; Robinson and Robinson, 1976: 328-333) ดังนั้นทักษะก่อนฝึกของผู้รับการฝึกก็มีผลต่อประสิทธิภาพของการฝึกเช่นกัน

ในระยะติดตามผลนั้น พบว่า ทั้งสามกลุ่มมีทักษะการฟังข่าวสารเชิงอ้างอิงเพิ่มขึ้นมากกว่าระยะก่อนทดลองและหลังทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงให้เห็นว่าผลของการฝึกทั้งสามวิธียังคงอยู่ในระยะติดตามผล 2 สัปดาห์ ซึ่งน่าจะเนื่องมาจากการฝึกทำการพิจารณาข่าวสารในเครื่องมือฝึกซ้ำ ๆ ที่ไม่ซับซ้อนซ้ำ ๆ ร่วมกับการได้รับการให้ข้อมูลย้อนกลับและการเสริมแรงที่เพียงพอทว่าให้เด็กจับหลักวิธีการพิจารณาข่าวสารที่ถูกต้องได้ นอกจากนี้เด็กอาจได้นำเอาวิธีการที่ได้รับจากการฝึกไปทดลองใช้หรือเด็กอาจจะได้รับการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการฝึกในชีวิตประจำวัน ทว่าให้ใช้วิธีการต่าง ๆ ได้ถูกต้องและคล่องแคล่วขึ้น (Courage, 1989: 884)

ดังนั้น ตัวแปร ซึ่งได้แก่ เครื่องมือที่ใช้ในการฝึกที่เหมาะสมกับทักษะที่ต้องการฝึก ที่มีคุณสมบัติ มีการเรียงลำดับจากชุดที่ง่ายไปหาชุดที่ยาก มีการจัดเวลาและจำนวนครั้งที่ฝึกที่เหมาะสม ร่วมกับการเสริมแรงโดยการให้ข้อมูลย้อนกลับ การเสริมแรงด้วยคำพูดจากผู้ฝึกและ

การเสริมแรงตนเอง รวมถึงทักษะก่อนการฝึกและการนำสิ่งที่ได้จากการฝึกไปใช้หรือได้รับการเรียนรู้เพิ่มเติมจากชีวิตประจำวัน อาจมีส่วนช่วยเพิ่มทักษะการฟังข่าวสารเชิงอ้างอิงในกลุ่มที่ได้รับการสอนตนเอง กลุ่มที่ได้รับการฝึกการพิจารณาข่าวสารและกลุ่มที่ได้รับการฝึกทบทวนกิจกรรมในเครื่องมือฝึกทักษะการฟัง ได้ทั้งสิ้น

ผลการทดลองที่ได้ แสดงให้เห็นว่า ทั้งสามวิธีฝึกสามารถช่วยเพิ่มทักษะการฟังข่าวสารเชิงอ้างอิงในด้านคุณภาพของข่าวสารได้และผลนี้คงอยู่ถึง 2 สัปดาห์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยในประเทศ ที่พบว่า การฝึกการสอนตนเอง (Pratt and Bates, 1982: 30-42; Reid, 1992: 447-461) การฝึกการพิจารณาข่าวสาร (Cosgrove and Patterson, 1978: 513-516; Ironsmith and Whitehurst, 1978: 546-554) สามารถช่วยเพิ่มทักษะการฟังข่าวสารเชิงอ้างอิงได้และผลดังกล่าวยังคงอยู่ในระยะหลังการฝึกเป็นเวลาหลายวัน ส่วนการฝึกทบทวนกิจกรรมในเครื่องมือฝึก พบว่า มีส่วนช่วยเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหรือทักษะต่าง ๆ ได้เช่นกัน อย่างเช่น งานวิจัยของ Meichenbaum and Goodman (1971: 115-126) ที่พบว่า นอกจากการฝึกการสอนตนเองจะช่วยลดความหุนหันุนแรงเวลาที่ใช้ในการตอบสนองและความผิดพลาดในกิจกรรมแล้ว ยังพบว่าการฝึกทบทวนกิจกรรมในเครื่องมือฝึกสามารถช่วยลดความหุนหันุนแรงเวลาในการตอบสนองได้และผลนี้ยังคงอยู่ 1 เดือน นอกจากนี้ ยังมีงานวิจัยของ Asarnow and Meichenbaum (1979: 1173-1177) ที่พบว่า การนำเอาเด็กที่มีทักษะการระลึกเรื่องราว (Serial Recall) ได้บ้างมาฝึกการสอนตนเอง และมาฝึกโดยสอนให้เด็กรู้จักวิธีการระลึกเรื่องราวจะช่วยเพิ่มความสามารถดังกล่าวทั้งในระยะหลังฝึกและติดตามผล 1 สัปดาห์แล้ว ยังพบว่า การฝึกให้เด็กทบทวนกิจกรรมในเครื่องมือฝึกก็มีส่วนช่วยเพิ่มทักษะดังกล่าวในระยะหลังทดลองและติดตามผลได้เช่นกัน